

JUBILEJNĚ NEJUBILEJNÍ WINTRŮV RAKOVNÍK 1996

Na Wintřův Rakovník jsem se poprvé v roli toho, na jehož hlavu spadá díl odpovědnosti za to, jaký bude a jaké bude středočeské amatérské divadlo, ocitl v roce 1983. Nastoupil jsem do rozjetého vozu, jehož obsluhu obstarávali moji věhlasní předchůdci Jirka Strnad a Vašek Špirit za vydatné spolupráce Jarmily Černíkové-Drobné. Měl jsem tehdy štěstí zejména v tom, že ti, kdo tento vůz konstruovali, byli nadšenci a obětavci. A já, abych se nehanbil sám před sebou, jsem nemohl být jiný. S odstupem času a díky možnostem srovnávání, kterých se mi vrchovatě dostalo, mohu tvrdit, že jsme s dalšími a dalšími obětavci obsluhovali vůz neobvyklých kvalit, silný pod kapotou i přitažlivý designem.

Středočeské amatérské divadlo bylo tehdy jedním z nejpočetnějších organizmů svého druhu, a to i pokud jde o četnost souborů a inscenací, které byly srovnatelné s tím nejlepším, co v amatérském divadle jako celku vzniklo. Projevem toho byla mimo jiné skutečnost, že vedle středobodového Wintrova Rakovníka byla druhá část středočeské přehlídky vyspělých amatérských souborů od roku 1981 (až do roku 1989) pořádána v Nymburce pod názvem Středočeské divadelní hry. Celá přehlídka obnášela i 12 soutěžních inscenací, nepočítaje hostující soubory. Tak mohutný byl vrchol ledovce středočeského amatérského divadla.

Prvotní stesky nad slabinou důležitého článku řetězu, jakým byla divadelní režie, se díky systematickému úsilí postupem doby proměnily v konstatování o zpevnění tohoto článku. Probíráte-li se jednotlivými ročníky přehlídky, upoutá vás stabilně dobrá úroveň dramaturgie, její objektivita. Spolu s tím i pestrá paleta žánrů divadelních postupů a poetik. Pozadu nezůstaly ani scénografie a herectví. Byl jsem svědkem výjimečného období. V roce 1986 to došlo tak daleko, že z 12 inscenací bylo 10 takových, které by snesly srovnání na nejvyšší úrovni. Odbornou porotu přehlídky jsem tehdy pod nátlakem donutil k tomu, aby dostala propozicím přehlídky a označila nejlepší inscenaci a netrvala na tom, že jich má být označeno 6 jako nejlepších bezrozdílně.

Za léta od roku 1983 do roku 1990 jsem na Wintřově Rakovníku a sesterských SDH v Nymburce absolvoval nezapomenutelnou školu divadelního myšlení a řemesla. Na těchto vymezených rádcích ani zdaleka nelze vzpomenout všechny přední inscenace a jejich tvůrce. Pamětníci mají zajisté, stejně jako já, některé z nich stále před očima. Nelze nevzpomenout alespoň ilustračně Koenigsmarkovo Adié, miláčku mnichovohradišťského souboru, Tragédijský masopust Divadla AHA! z Lysé n. L. a jeho další inscenace: scénickou koláž povídek a aktovek A. P. Čechova Svůj k svému, Shakespearova-Pokorného Sen, inscenaci Rózewiczovy hry Stará žena vysedává aj. V živé paměti mám stále Hostinu kanibalů slánského Dividýlka,

jakož i jeho Vyšetřování (případu podvodného revizora). Stejně tak inscenace rakovnického souboru Tyl: Janczarského Umřít smíchy, Kožíkův-Kodešův Cirkus, Páralovu-Schormovu Profesionální ženu. Nezapomenu na soubor Paleta z Hostivic a jeho Slunečnice proti slunci, na Zajícův Kotel v provedení černošického Anfasu, na otevřenou dramatickou hru Jaroslava Duška a souboru Vizita (tehdy zřizovaného v Dolních Břežanech)...

Ach, kdeže loňské sněhy jsou. Jak chudičky vyhlížel Wintrův Rakovník deset let po svém zenitu. Na jeho programu byly pouze čtyři inscenace, z toho jedna nesoutěžně (Tyl Rakovník – Blanka Jirůšková: Tři rubíny), určená dětskému publiku.

Letošní středočeskou krajskou přehlídku zahájil soubor Tyl z Říčan u Prahy komedií G. Figueireda V tomto domě spal bůh. Inscenace říčanských je tzv. přenošené dítě a sirotek zároveň. Od chvíle, kdy ji začal zesnulý O. Bachura režírovat, uplynuly cca čtyři roky. Karel Purkar je po J. Šatopletovi již jejím třetím režisérem. Byl by to zázrak, kdyby se zrodila inscenace bezproblémová. Nezrodila se. Strádá díky proměnám režijních přístupů a koncepci. Snaha o plnohodnotné tlumočení předlohy zůstává nenaplněná. Je to problém režie i herců. Možná, že by k zdárnějšímu výsledku stačilo „málo“ – důsledně jednat v daných okolnostech, a to vše v komediální nadsázce.

Sympatický, věkem mladý kolektiv divadla LUNA z blízkého Stochova vystoupil na Wintrově Rakovníku poprvé. Historie souboru je kratičká (prosinec 1994). Hra Blázen a jeptiška polského dramatika Stanislava Ignacy Witkiewicze, avantgardního předchůdce absurdního dramatu, je jeho prvním inscenačním počinem. Je třeba hned v úvodu předeslat, že počinem hodným uznání jak z hlediska vlastní dramaturgické volby, tak svým způsobem i z hlediska efektů, které tato volba přináší dovnitř souboru pro jeho další práci. Nutno zároveň podotknout, že na debutanta je to volba odvážná a úkol nelehký.

Z inscenace je zřejmé, že soubor sáhl po předloze cíleně, vědom si kvalit a zvláštností zvolené látky. V zásadě zprostředkoval základní smysl Witkiewiczovy hry způsobem, který publikum nezavádí, ale také jeho vnímání příliš nepomáhá. Je to pochopitelně dáno nevelkou zkušeností režijní a hereckou. Soubor se přes jisté momenty grotesknosti, nadsázky a popuštění uzdy jevištní fantazii, jež jsou v inscenaci obsaženy, nedobral v těchto aspektech k celistvému inscenačnímu tvaru. V tomto ohledu zůstala dlužná autorovu výtvarnému vidění i scénografii, včetně svícení. Režie Luboše Fleischmanna, zatížena tím, že režisér hraje jednu z hlavních postav, nebuduje zcela důsledně dramatické situace ani inscenaci jako celek. Ochuzena již v expozici, nedostává inscenace potřebný tah. Absentuje větší míra napětí a překvapivosti.

Až na výjimku se zatím příliš nedaří hercům zvládnout polohy groteskní nadsázky, ba namnoze ani základ, z něhož by mohla vyrůstat, Dílem dochází více k reprodukci textu, než k

jeho herecké interpretaci. Onou výjimkou je ztvárnění role Sestry Anny Natašou Gáčovou, svědčící o velice dobré herecké vybavenosti (cena).

Výše uvedené poznámky o problémech inscenace nejsou její hanou, nýbrž otevřeným pohledem na práci kolektivu, jež je pro budoucnost středočeského amatérského divadla nemalým příslibem. Ostatně, jejich současná práce na dalších titulech (Kafka: Proměna, Vesnický učitel, Proces...) je toho zřetelným důkazem.

Nováčkem rakovnické přehlídky byl i divadelní spolek Vojan z Libice nad Cidlinou, byť jej tvoří vesměs ostřílení divadelníci. V režii Jaroslava Vondrušky uvedl komedii F. F. Šamberka Blázinec v prvním poschodí v úpravě K. Šaška a V. Senta. Přes handicap – zploštění postavy Josefa – způsobený úpravou Šamberkovy původní hry, dosáhli libičtí velice dobrého výsledku. Vědoucí režie (cena), nadprůměrná herecká vybavenost, velice zdařilá scénografie Alexy Šváchové (cena) i bystré konverzační tempo dalo vzniknout inscenaci, která je vkusnou, vtipnou a vpravdě divadelní podívanou. Nic víc, nic méně. Zvláště výrazné byly herecké výkony hostující Slávky Hubačkové v roli Katy, Heleny Vondruškové v roli Kláry a Jaroslava Vondrušky v roli Josefa (ceny). Inscenace má své rezervy ve zpřesnění temporytmu a v možnosti pregnantnějšího načasování některých gagů. Libický Blázinec v prvním poschodí získal cenu za inscenaci a byl odbornou porotou doporučen k účasti na národní přehlídce v Třebíči.

Wintrův Rakovník měl v roce 1996 své jubileum. Není to však s tím jubileem tak docela jednoduché. Letošní ročník byl 20. soutěžní (dříve krajskou a nyní krajevou) přehlídkou. Zároveň byl 25. ročníkem přehlídky, nesoucí název Wintrův Rakovník. Ve skutečnosti se tu ale divadelní přehlídka od roku 1947 konala letos po 27. První dva ročníky měly jiný název. Letošní jubilejné nejubilejní přehlídka nebyla ani zdaleka srovnatelná s onou, úvodem popisovanou hektickou dobou středočeského amatérského divadla. Ta skončila rokem 1989 a jen stěží se může v takové dimenzi v nejbližších letech opakovat. Jedno však na Wintrově Rakovníku zůstává neměnné, a sice výjimečně příznivé klima pro setkání těch, kteří jsou praštění kulisou.

Milan Strotzer

Publikováno: Časopis Amatérská scéna 2/1996, str. 4